

Këyítfii Saak bínfa Wo'eencii lëgís Këyítfida

Këyítfii fii fëri Saak bín béeb buwii en bu-Kooh tasaarukoh ga ëldúnada. Saak enee bo' yilëeki'-teek ga kerceencaa ga Yéerúsaleemda. Wo'u an Yéesu yëri en yaakci. Biyewin ga buwii ya bídee këyítfii fiida wo'ee an ba gëmin ee ka hotukëerii ga badukeenaagaba. Iñaama tah ya wo''aba an kigëm jom kitaam na kitum yijófi'. Saak kelohha an ga d'uuy kerceencaa, buwaa laakooda ensee ga coonu ndaga ha'-alalcaa yéensee hafba don. Iñaama tah ya wo''a ha'-alalcaa ba watuk kitum fodii buwaa filiimunoh na ëldúnada, wayee ba am buwaa laakooda yah kanak. Tíkka ga ya wo''a béeb watuk kiñaroh, ba am túuwtaagaba, ba dëk ga kitaabuk yijófi' fodaa Kooh nakohkada.

Këyítfii Saak bínfa tiidoh anee:

- 1 - Këñdoh (1: 1)
- 2 - Kigëm na kiñaañkaa meyoh ga Koohda (1: 2-18)
- 3 - Kisúkúruk wo'eenii Kooh na kitum iña wa nakohda (1: 19-27)
- 4 - Kigënantiloh jomoo kilaak (2: 1-13)
- 5 - Kigëm jom kitaam na tumeen (2: 14-26)
- 6 - Kiñaañkaa meyoh ga Koohda na kiwatur perem (3: 1-18)
- 7 - Kifiliimunoh na ëldúna (4: 1-5; 6)
- 8 - Kimúuñ na kikím Kooh (5: 7-20)

Kēñdoh

¹ Mi Saak, mi súrğa Kooh mi súrğa Yéesu Kiris-taa, Ha'mudii. Mi yii kēní' jawootcii Isarayeel* cidaanġaah na kanakcii tasarukoh ga èldúna tóohġa.

Kiyégís ngēm ga coonu

² Mbokcii, binaa dŭ keen ga coonu, ga daa ca mín kiman tóoh, leenaa taabat ga na keeñ wisóosi' seb. ³ Ndaga dŭ ínohin an coonucaama mínndii yen ga ngēmiigarúunaa, onanwa kiwēñ kiyégís. ⁴ Kon teewohat kiyégís kimēti' sēk en đanaa dŭ síkoo ga dara ee dŭ mat ga tóoh. ⁵ Binaa laak garúu, baa hamhamaagari dooyyi-inaa, ya kíimat Kooh hamham, Kooh hayyiwa ki'on. Ndaga Kooh oni béeb, foñoo ken ee ñaroo ken ga. ⁶ Wayee ya en na kikiimaa, ya taabat ga na ngēm ee ya hanat kilaak hel kanak ga, ndaga baa laak hel kanak man na dúusaa giyyaa uuris bēwí' egiwa daa en béeb. ⁷ Baa man fodaama hanat kitum helci ga kilaak yen ga Ha'mudii, ⁸ ndaga iñaa ya aasoh tóoh ya laak hel kanak ga, ya egiskohi.

Kinduul na kilaak alal

⁹ Baa en nduul garúunaa ya neblukat ndaga Kooh hayyi kibēwí', ¹⁰ ee ha'-alal, ya neblukat ban ndaga Kooh hayyi kiyóoskí'. En ki'ena, ha'-alal lēehđuki fodii sapuus-pēegíi. ¹¹ Nohii kolukaa, wa tam jír, wa tēkí' pēegíifaa, sapuus-caa keen, mo'laataa pēegíifaa ka'. Ha'-alal, ga đuuy lēgēyaagari, yah kilēehđuk fodaama.

* **1:1** 1: 1 Jawootcii Isarayeel waa' kiwo' fuwii gēm ga Yéesu ga èldúna tóohġa.

Coonucii dali bo' na iñcii eki bo' ga kitum iñaa joffida

¹² Ya yewinin múu', baa yëg'isin ga coonucaa ya hídohi nacada. Ndaga ya teewoh kiyëg'iskaagari na ndam ga dúuy coonucamaanaa, ya hay kilaas kipeskaa en neehalaa Kooh dín buwaa waarussida.

¹³ Bo', binaa helci ka' ga kitum iñaa joffinaa, ya hanat kiwo' an: «Kooh yëri hí'too ga.» Ndaga laakoo iñaa híiran Kooh ga kitum iñaa joffii, ee ya ga kihafci, ya híiroo ken ga kitum iñaa joffii. ¹⁴ Baa en béeb, neblaata-kumuunci wëri nookiri, wa dúkiri bi ekki ga kitum iñaa joffii.

¹⁵ Lëehíraa neblaata-kumuun taabukkinaa, wa lím baakaa', ee baakaaraa ka' bi mataa, wa lím kikaan.

¹⁶ Dú, mbokciigoo mi keeñukda, ken hanattúu kidúk ga iñii yii. ¹⁷ Iñaa dú onu yijófi' tóoh na béeb sërcaa matin, ca yoosukoh d'ook, ca meyoh ga Paamudii en tóoh lee'laatda. Ndaga Kooh laak badukeen wíinoo ee ga daa ya hanoh tóoh, ñúus laakoo da. ¹⁸ Neβ Kooh hen ya límambaruu, koorohha ga wo'eenii en kayohda, doonaa dú en fodaama buwii kuliyuk ga tóoh iñcii ya sakda.

Kisúkúruk wo'eenii Kooh na kitum iñaa wa nakohda

¹⁹ Mbokciigoo mi keeñukda, foñat hel ga iñii mi wo' yii: baa en béeb gaawat ga kisúkúruk wo'eenii Kooh, wayee ya hanat kigaaw kiwo', ee ya hanat kigaaw ki'ayluk. ²⁰ Ndaga baa aylukin tumoo iñaa júwin ga fikíi Kooh. ²¹ Këri tah meydohat ga haffúu béeb iñaa líibdan keeñnjúu, na ßan kisoot kihëpi'. Yóoskídat

haffúu ga fíkíi Kooh, d'ú took kite' wo'eenii mínndúu kimúsal ee Kooh sok ga keeñnjúuda.

²² Kaa eemat rek ga kisúkúruk wo'eenii Kooh, d'ú d'úki haffúu ga iñaama. Wayee tumat iña wa nakohda. ²³ Ndaga baa súkúruk wo'eenii Kooh ee tumoo iña wa nakohda, man na bo', yaa malak fíkíifaagari ga seetu, ya hotfa ga daa fa manda. ²⁴ Ya seetu'uk bi ya lèehíraa, ya yee, ya dal ki'al daa ya manda. ²⁵ Wayee bo' yaa ga, yaa heel ki'ínoh dijófi' Waasii Kooh wimëti'wii on buwii kilaas haffada. Ya abinwa dijófi' ee foñnjiwa. Ya eembii ga kisúkúruk iña wa wo'danaa ya aluk, wayee ya yaa tum iña wa nakohda. Baa yaama, iña ya tumda, keeñci hay ga kisoos.

²⁶ Baa fu foon an fu taabuk Kooh ee fu mínoo ki'am kúuwfunaa, fu d'úk haffu: kitaabuk-Koohkaagaraa kaama laakoo jeriñ. ²⁷ Kitaabuk-Koohkaa setin ee laakoo sík, ga fíkíi Kooh, Paamudii, kèrí en: kihaltuk baayucii na beticii yaalciigaba kaanin ee enu ga coonuda, na ban ki'abuk ga iñcii ga èldúna, líibdi bo' ga fíkíi Koohda.

2

Kigënantiloh jomoo kilaak

¹ Mbokcii, ngëmumgarúu d'ú laak ga Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu laak ndamda, hanat ki-taam na kigënantiloh ga díkaantirúu. ² Fodii dii: ha'-alalaa ekuk kúltí cimóri' na kipii-wúrúus ga tokontaa, yèrí hay, aassa jaangaagarúu. Laakka nduulaa ekuk líil-kúltí hay, aassa ban. ³ Yaa ekuk

kúltícaa cimóri'caada, dú onndi cée' wiyaak, dú wo''i an: «hay, yugaa dii ga fikíi.» Ee dú wo' nduulaa an: «fu, tuukaa hen», Wala «fu, yugaa kakay ga kotciigoo!» ⁴ Iñaama dú tummbinaa, lak dú gënantilohin ga dikaantirúu ee dú atti''ii na keeñ wimóri'.

⁵ Mbokciigoo mi keeñukda, súkú'kattoo: buwii tíku nduul ga ëldúnada, Kooh tanukba, doonaa ngëmaa ya onbada dooyba alal ee ba laas ga Nguurii Kooh dín buwii waa'tida. ⁶ Wayee dú tikkii nduul bo'! Enndii ha'-alalcii bëri hoonohirúu kilaak jame? Enndii bëri fasirúu bi ga paancii atti'ohsidane? ⁷ Man bëri ñaawali teekii Kiristaanii wimóri'wii dú bayda. ⁸ Waasii Nguurii Kooh, fodaa daa bídu ga Këyítfaada, nakoh an: «waaraa mooroomfu fodaa daa fu waa' haffuda.» Binaa dú taabuk iñaamanaa, dú tumin iña jofin. ⁹ Wayee binaa dú gënantiloh buwiinaa, dú tumin baakaa', ee waas tíkkinndúu, ndaga dú kældúkin iña waas nakohda. ¹⁰ Këri tah, baa fu taabuk tóoh iñcaa waas nakoh ee fu kældúk wínoo rek gacanaa, lak waasaa tóoh tíkkinndaa. ¹¹ Ndaga Kooh yii wo' an: «Kaa dúk yaalfu wala betifu, fu faanuk na bo' yiliisda» yëri wo' an: «Kaa lañ kumuun bo'.» Kon binaa en an fu dúkkii yaalfu wala betifu, fu faanuk na bo' yiliis, wayee fu lagin kumuun bo'aa, fu kældúkin iña waas nakoh.

¹² Kon wo'at, dú tumi fodii buwaa jom ki'atti'u ga waas, waasaa oni buwii kilaas haffada. ¹³ En ki'ena, baa laakoo yërmaandi ga mooroomci, Kooh atti'oori na yërmaandi; wayee luu Kooh atti' atti', yërmaandaagari mín.

Kigēm jom kitaam na tumeen

¹⁴ Mbokcii, kiwo' an «mi laakin ngēm» ee ngēmaagaraa taambii na tumeen, jeriñ ya? Ngēmaama mínin bo' kimúsale? ¹⁵ Fodii dii: dŭ laak mbok yiyaal wala yibeti, yaa laakoo iña ya ekukan ee ya laakoo iña ya ñaman besaa en béef. ¹⁶ Laak garúu yaa wo''i an: «Karaa na jam ee fu ekuk faanfu bi bít, fu ñami bi fu kap!». Ya wo''i iñaama ee ya e'tiiri iña ya soolukd'anaa, laak ya jeriñ? ¹⁷ Ngēm man fodaama: ngēm kesi taambii na tumeenaa, wa leeh.

¹⁸ Heyna bo' hayyoo kiwo' an: «Bii laak ngēm, bii laakka tumeen.» Wayee mi taasanndi an: «teewaaroo ngēmaa bo' mín kilaak ee taambii na tumeen, mi, mi teeɓpaa ngēm ga tumeen.»

¹⁹ Fu gēmin an Kooh ya yínoo doŋ. Rabcii bibóní' bii ñan gēmuunun iñaama ee ña bii saak ga ndaga kitíit. ²⁰ Fu laakoo hel kat! Fu waa' iña teewanndaa an ngēm taambii na tumeenaa laakoo jeriñe*? ²¹ Caasammbuu Abaraham, Kooh abohhi bo' yijúwíraa, enndii ga daa ya faanee kowuci Ísaak ga loteelaa kitumi' Kooh sarahdane? ²² Kon fu hotin an ngēmaagari taabee na tumeencaagari. Fodaama ngēmaagari mínnda kimat sēk ndaga tumeencaa taam gada. ²³ Fodaama iña bídu ga Këyítfaada, matta an:

«Abaraham gēmin ga Kooh,
këri tah Kooh abohhari bo' yijúwí'✧»

* **2:20** 2: 20 laakoo jeriñe laakin ga Këyítcaa cidewaacia ñaa wo': ngēmaa kaanin ✧ **2:23** 2: 23 Malkat Sēnees 15: 6.

Kooh teekkari filiici[☆]. ²⁴ Kon d'ú hotin an Kooh abohi bo' an ya júwin, ga tumeencaagari, wayee enndii ga ngëm kesi.

²⁵ Enee da ban na Rahap, faankoh-pakayaa. Kooh ammbari baa júwin ndaga tumeencaagari[†]. Yëri ekee buwaa bu-Isarayeel woseeda ga kaanci, ya dímallaba kisaadoh ga waas wiliis. ²⁶ En ki'ena, foda daa faan, fa íkissiinaa, fa kaanda; ngëm ban, taambii na tumeenaa, wa leeh.

3

Kiwatuk peremfu

¹ Mbokcii, hanat ki'en baa koluk garúu béeb waa' ki'en jégíroh, ndaga d'ú ínohin an dí, jégírohcii, dí wëñan kimesik atti'. ² En ki'ena, d'ú béebpuu d'ú yewinin ki'eldoh ga íñii yii wala íña yaa. Baa ëldohoo taa' ga kiwo', baa yaama bo' yimëti' ee mínin ki'am hafci ga tooh. ³ Du eki lahaß ga kúuw pënis doonaa ya tooki'tuu, fodaama d'ú ëewdohhi ñúm daa neßpuu. ⁴ Malakat ga gaal-giiy ban: daa wa hín kiyakda tooh ee uuris bayiwada, kuwalañ jijutuut fólíriwa. Luu uuris wiyaak ye'eewa, wa aawi ga daa neß fólírohaa. ⁵ Perem manda ban. Pa enaama yijutuut ga faan bo', wayee pa ndamuk kilím enaama ciyaak. Malakat hemet-kiwii. Ja jijutuut ee ja dooyin kitëki' luuf wiyaak. ⁶ Perem ban kiwii. Pa líif na yibóni' kesi. Pa en

☆ **2:23** 2: 23 filiici Ísayíi 41: 8. † **2:25** 2: 25 Rahap Ga waa yaawúu'caa hayu teeraa Yérikóo kimalakwa balaa ba hay kiheñoh na bu-teeraamanaa, Rahap yaama, ee enee faankohda, yëri daakeeba, lëehi'ta dímallaba ba saan ee ken hottiiba.

ga faannduu ee përi líibdífa bééβfa. Pa tamin na kiwiikaa safara ee pa tékíri kipeskiiruu ga éldúnada, aboh ga kilímuk bi ga kikaan. ⁷ Bo' laakin hel kitagat heet rawaa en tóoh: ennda rap-luuf, ennda sel, ennda rabcii fasukída na bii ga d'uuy giyyda; ee ya tagattaβa. ⁸ Wayee perem, ken mínoopa kiko'. Pa enin enaama yibóní' yaa abukoo, ee pa líif na danaraa apin. ⁹ Perem përi d'u kañohi Paammbuu Ha'mudii, ee përi d'u cojohi buwii Kooh sak, mēdí'taba na hafcida. ¹⁰ Kúuwkii ka kíinoo, kēri meydohi wo'een barkeel, na wo'een coñ. Mbokcii, iñaama jomoo da kimín ki'en. ¹¹ Músúmaa newin na maa aayin mínan na kihaal ga kuhaalaa jíinoo? ¹² Mbokcii, een mínan na kilím towu yaawuun wala kedik-resen lím towu een? Fodaama βan, kuhaalaakaa meydohi músúmaa aayin maraa, meydohoo músúmaa newin.

Hamhamaa meyoh ga Koohda

¹³ Yiida garúu laak kiñaañ ee ínohin yen? Ga βadukeenci wijúwí', ya teewohatka ga tumeencaa teeyin, caa teewoh kiñaañ kimētí'. ¹⁴ Wayee en lak keeñjúu líif na ki'iñaan kiyaak na kinookoh kilaak rekaa, kaa ndamukat kiñaañ ndaga d'ú taammbii ga kayoh. ¹⁵ Kiñaañaagarúu kaama meyoohii d'ook, ka kuu éldúna, kuu bo'-súusúus ee ka kuu Seytaani. ¹⁶ Ndaga daa ki'iñaan na kinookoh kilaak enoh bééβ, coow na tumeen cibóní'caa en bééβ caada. ¹⁷ Wayee βaa laak kiñaañaakaa meyoh d'ookda, def kiset hen paay, ya hannda kiyewin jam, ya teeyya; ya hídírohi hen, ya líifin na yërmaandi,

ya lími yijófi'; ya fa'dohoo ken ee ya ínohoo kijófjófduk. ¹⁸ Bo'-jam daa ya enoh tooh, ya soki jam da, ee yijúwí' yèrí ya píiki ga.

4

Kifiliimunoh na èldúna

¹ Heñcii na ñarohcii ga ḍuucúuda inii haydohcaɗa ya? Kiwaa' neblaak-kumuunkii ḍek kiheñoh ga ḍuucúuda k̄erí haydohca. ² Dú d̄iibukin yen, dú mínoori kilaak ee dú hatinin kilan̄ kumuun bo' ga. Dú kaani na ki'iñaan ee dú laakoo iñaan dú waa'ɗa, faf dú en ga kiñaroh na kiheñoh. Iñaan dú waa'ɗa dú laakoori, ndaga dú kíimoowa Kooh. ³ Luu dú kíimee Kooh ya onoorúu, ndaga dú kíimoo ga daa jomɗa ee dú èwrukkii dara ga, enndii iñaan neɓ kumuunndúu kepaa. ⁴ Dú oorin Kooh!* Dú ínohoo an kifiliimunoh na èldúna k̄erí en kisan̄ Kooh hanaa? Baa fu waa' kifiliimunoh na èldúnanaa, fu tumin haffu baa waa'tii Kooh. ⁵ Kaa foogat an K̄eyítfaa wo' sooy. Fa wo' an: «Helaa Kooh tum, wa d̄ekka garuuda, ya waa'wa hen bi ya naalohinwa.»†

⁶ Ee sah kijofkii Kooh teeɓpúuda paafin daama, ndaga bíduunun ga K̄eyítfaa an: «Kooh tookɗoo buwii b̄ewí' haffaɗa, wayee ya laakin yërmaandi ga buwii yóoskí' haffaɗa.» ⁷ Kon ayat haffúu ga Kooh, dú sagi' Seytaani, ya soof

* **4:4** 4: 4 Dú oorin Kooh wo'eenii ga kiGerek diiɗa man na «ɓetifaa dúk yaalci ya faanukka na bo' yiliis.» † **4:5** 4: 5 Helaa Kooh... naalohinwa L̄eégísoh ciliis wo' da an: Helaa Kooh tum d̄ek garuuda, iñaan ya waa'ɗa, ya sagin wa bokidohu na yen yiliis.

fenoo, ya úsaayyúu. ⁸ Deeyat ga Kooh ee ya hay garúu kideey. Dú, tumoh-baakaa'cii, sétírat yahhúu ga yibóní', d'ú bii d'ú laaki hel kanakda, sétírat keeñciigarúu. ⁹ Keeñnjúu leehat, aawat kitoŋ d'ú looyi. Tiyentiigarúu enat moon, keeñciigarúu soosda, ca leehat tak. ¹⁰ Yóoskírat haffúu ga fíkíi Ha'mudii ee ya hayyúu kibëwí'.

Ki'abuk ga ki'atti' mooroomfu

¹¹ Mbokcii, ken hanat kiwo' ga mooroomci iñaá bonin. Baa wo' ga mooroomci iñaá bonin wala atti''inaa, ya wo'dín Waasii iñaá bonin ee ya atti'inwa. Ee waas, fu atti'wanaa, fu enissii baa taabukwa wayee fu en baa atti'iwa. ¹² Kooh haŋci doŋ, yëri hëwí' Waasii, ee yëri laak ki'atti'. Ya doŋ yëri mín bo' kimúsal, ee ya mín bo' kisaŋku'. Haa fu yii fu atti'i mooroomfuda, fu tík haffu ba?

Watukat kiyéen haffúu

¹³ Súkú'kattoo diima, d'ú bii d'ú wo'i an: «Wati wala kuwis, dí hay kika' teeru nangam, dí tum da kíis. Dí toonsuki daama bi dí laak kopa'.» ¹⁴ Dú ínohoo dara ga kipessúu, iñaá ka yah kuwisda! Ndaga d'ú man na eeb. Wa kolukaa, maañoó dara wa keen. ¹⁵ Dú jom anee kiwo' kay: «Neb Kooh, Ha'mudiinaa, dí hay kipes, dí hay kitum íinii yii wala iñaá yaa.» ¹⁶ Wayee ó'óo! Dú yéegin haffúu ee d'ú ndamuki rek. Kiyéen haffu fodaama daal, joffii! ¹⁷ Kon, baa fu ínohin iñaá fu jom kitum yijófi', fu tummbiirinaa, fu koorukin baakaa'.

5

Iñcii yoot ha'-alalcii'da

¹ Súkú'kattoo diima, dú ha'-alalcii! Aawat kilooy, dú weleluki ndaga coonucii sekkúuda!
² Alalciigarúu nopin ee kúltíciigarúu maasohin.
³ Wúrúusiigarúu na hēelísiigarúu homaakin✱. Homaakaama hay kiteewoh fodii seedi iñcaa cibóni'caa dú tumeeda. Ee homaakaama, fodii kiwii, hay kiñam faanciigarúu. Ēldúna, daanaka, leehin ee dú bii lís haffúu kigari' alal! ⁴ Malkat, koparii jomee kifayohu píikohcii lēgēysee ga yoonciigarúuda, dú tēhdohinwa kak, wa wii fiip rek. Ee jambatcii píikohcii aasin nof Kooh, Ha'mudii weñ buuroo buu'da. ⁵ Dú cattii dara ga ēldúnarúu, dú dēk ga mo'laat na neblaata rek. Dú kapin dút en fan júuraa yafalu hen, dú bii sek bēriinaa dú hoossanda. ⁶ Baa tummbii dara, dú atti'inndi kikaan, dú lagin kumuunci ee ya nookohhii ga.

Múuñat, dú seki

⁷ Kon mbokcii, múuñat dú seki bi ga daa Yéesu, Ha'mudii haysisan. Malakat ga daa línoh múuñi, aboh ga toḅcaa ḁewi kikeen bi ga daa seek wíisan, kakay eroh towu tilúudí'. ⁸ Dú ban, múuñat fodaama, dú am bi yēgís, ndaga kihayiskii Ha'mudii deeyin.

⁹ Mbokcii, ken hanat kijambatuk ga mooroomci, en ḁanaa Kooh atti'oorúu. Malkat bii yah ki'atti'da sah yeema ga halii. ¹⁰ Mbokcii, malkat ga sēldíiga-Koohcaa. Ba wo'ee ga teekii Ha'mudii ee ga ḁuuy coonucaagaba, ba múuñee

✱ 5:3 5: 3 Malkat Mēccēe 6: 19.

hen. Taabat ga kotcaagaba. ¹¹ Ínohat an, dí wo' an ba yewinin múu', buwii yégís ga duuy coonucaagabada. Dú kelohin iñaa wo'u ga Yoop[☆], ga daa ya tookee kimúuñda. Ee dú hotin iñaa Kooh, Ha'mudii méeñjohi kitumi'da, ndaga Kooh, Ha'mudii líif na kijof na yërmaandi.

Kiwaat joffi

¹² Ee sah mbokcii, kaa waatat múk[☆]. Enndii ga teekii dook-Kooh, enndii ga teekii kakayfii wala ga enaama yiliis. Ga daa ka mín kiman tóoh, wo'eenndúu en «Eheena», enat «Ehee», en «Ó'óonaa» enat «Ó'óo». En danaa Kooh atti'oorúu.

Doolaa laak ga kíkíim Koohda

¹³ En laakin garúu yíinoo yaa en ga coonunaa, ya kíimat Kooh. En laakin garúu yíinoo yaa en ga jamaa, ya kañat Kooh na tiyeek. ¹⁴ En laakin garúu yíinoo yaa dúukoolinaa, ya baylukat yaakcaa ga jaangaada. Ba kíimi'ti Kooh, ba leeffi dúuleen[☆] ga teekii Ha'mudii. ¹⁵ Kíimaama taam na ngëmnda hay kimúsal dúukoolíraa: Ha'mudii hayyi kiwëkí'. Ee en an ya tumin baakaaraa, ya bayaluca.

¹⁶ Kon baa en béeb wo'at baakaa'caagari ga fíkíi mooroomci ee yaa en béeb kíimi' mooroomci Kooh, en danaa dú wak. Baa júwin kíim Koohaa, kíimaagari waama, doolaagada líimin yiyaak. ¹⁷ Malkat ga Ili, seldíiga-Koohaa, ya enee bo' don fodii garuu. Wayee ga waa

☆ **5:11** 5: 11 Malkat Yoop 1: 20-22; 2: 10. ☆ **5:12** 5: 12 Malkat Mëccée 5: 33-37. ☆ **5:14** 5: 14 Malkat Marka 6: 13.

ya kíimmba Kooh na ngëm doonaa ya towooda, músú keenndii kakay bi laakka tíkíis taahay na caban. ¹⁸ Waa ennda da, ya kíimissa Kooh ya tob, Kooh tobpa, doo kakayfaa, faa han ki'eroh iñaa pesohohsan.

Gíndí'at buwii múuyda

¹⁹ Mbokcii, laak garúu yíinoo yaa deen kay-ohfii, ee laak garúu yaa gíndi''inaa, ²⁰ leenaa níindískat iñii yii: Béeḅ baa fu gíndi tumoh-baakaa' ee lak ya múuyee hen ga waas wibóníraa, fu bewohinndi ga waasaama, fu sominndi ga kikaan ee fu hay kitah bi baakaa' ciyewincaa baa yaama tumda Kooh bayallica.

**Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii**

**Noon: Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii New Testament**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Noon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

7c1cfb93-c4c9-5127-ac22-ecb23adca870